

Epistel 474 – Nye træk af dyrenes liv

Fra Ludvig Holbergs EPISTLER, 1754

Til etc. etc.

Sidste efterår, da jeg var på een af mine gårde, mens kornet endnu stod på marken, blev jeg opmærksom på omkring 8 storke: Jeg bildte mig fra lang
5 afstand ind, at det var gæs, og sagde det til røgteren¹. Men da fik jeg at vide, at det var storke, som normalt plejer at samle sig hen mod efteråret for at planlægge deres bortrejse til andre lande. Man mærker her, som ved adskillige andre tilfælde, at visse dyr uden tvang forlader et sted, og anlægger nye kolonier. Det kendes fra rotter og mus. I den gård i København, hvor jeg nu
10 bor, bliver alle værelser nogle gange fyldt med så mange mus, at de ikke kan ryddes: Men så, når flokken er stærkest, forsvinder de på en gang: På min gård, Tersløse, var der for nogle år siden en uhørt mængde store rotter, som lavede så meget larm på lofterne, at der gik rygter om, at det spøjte på gården. De forsvandt på een gang af sig selv.

15 Jeg kan huske at have læst en beretning om svaler i en beskrivelse af England, som forfatteren har iagttaget i grevskabet Suffolk. Svalerne, siger han, lader sig først se ved kysterne af den provins, når de kommer over havet i foråret, og hen mod efteråret begiver de sig til varme lande over havet igen fra samme
20 sted. Han fortæller videre, at han i begyndelsen af oktober engang så en uhørt mængde svaler på et kirketag, og da han spurgte om årsagen til det, fik han svaret, at svalerne, som havde samlet sig for at flyve over havet, ventede på grund af modvind, men, så snart vinden ændrede sig, ville de flyve bort, hvilket også skete dagen efter. Det mest mærkelige ved det er, at de havde
25 deres samleplads for bortejrsen ved kysten af Suffolk, fordi turen over havet til Holland er kortest der fra. Disse og andre ting, som findes hos umælende dyr, bestyrker snarere end modbeviser, Descartes-tilhængernes² holdning.

Jeg forbliver evigt Deres meget ydmyge og meget lydige tjener

¹ Røgter: den der passer dyrene ude på marken.

² Tilhængere af den franske filosof René Descartes (udtale: de-kart) (1596-1650). Descartes' opfattelse var, at dyr er meget komplicerede maskiner, men altså maskiner uden en sjæl, altså i modsætning til mennesker, som har en sjæl.